

SELMECZ.

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági és tanügyi hetilap.

Hontmegyei közlöny.

Megjelen minden kedden.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz, a hirdetések és előfizetések pedig Dimák J. E. kereskedésébe küldendők.

Hirdetések felvételnek Budapesten, Bécsben és Prágában Haasenstein és Voglernél.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:
 Egész évre 5 frt. — kr.
 Félévre 2 frt. 50 kr.
 Negyedévre 1 frt. 25 kr.
 Egyes példány ára 10 kr.

Szerkesztői iroda: Keviczky-féle háza Szt.-Háromság téren.

Háromhásznás kis sor 10 kr.
 Bélyegdíj minden ígatásért 30 kr.

Polgármesteri jelentés.

(VI. Folytatás.)

Malomtalaj jog.

Ezen jogezímen egyedül két malomtól szedik a talaj bér, és jövedelmecz évenként 21 frtot.

A kisebb kir. haszonvételekből összes jövedelem

Selmeczen	22010 frt	81 kr.
Bélabányán	1863 „	10 „

Ezen jövedelem 1874-ik évhez viszonyítva

Selmeczen apadt	12 ft	46 kr.
Bélabányán szaporodott	265 „	10 „

Bányászat.

A város mint bányamivelő a következő bányatelepeknél érdekelve van:

a) Finsterortnál	4709 $\frac{1}{2}$	12
b) Brennertárnánál	2838 „	
c) ker. Jánostárnánál	1919 $\frac{1}{2}$ „	
d) Vendtárnánál	2893 „	
e) Mihálytárnánál	480 „	
f) Erzsébetárnánál	1730 $\frac{1}{2}$ „	
g) Leopold Dávid tárnánál	4575 $\frac{1}{2}$ „	
h) Namen Gottes tárnánál	4569 „	

Összesen 23714 $\frac{1}{2}$

tizenkettő rész.

A finsterorti bánya 1875-ik évben is az egyedüli volt, mely tiszta jövedelmet hozott a városnak, és biztos reményem van, hogy ezen bányánál a jövő évben is jövedelem lesz.

Ezen bányánál a termelés volt 1875. évben

Zúdzakóban	102640 mázsa
Érezben	3570 „

feldolgozatott:

a) zúdzakban	79.402 mázsa
b) érezben	3570 „

következőleg több termeltetett mint feldolgozatott 23238 mázsa.

1874-dik évtől felmaradt készlet 1510 mázsa

következőleg készletben átvétetett

1876-ik évre 43748 mázsa.

Termelés a beváltási eredmény szerint.

Érezben	3421 mázsa	69 font tartam	813.0504 M. t.
Márakban	5388 „	„	857.0282 „
Aranyban	„	„	9.1540 „
Összesen termeltetett	„	„	1679.2326 „

mely termelés 83.672 ft 24 kr. értéket ezüstben képvisel.

Elhhez számítván

2% agiót 1673 frt 44 kr.

Összes bevétel	85345 frt	78 kr.
A kiadás	69037 „	07 „
tiszta jövedelem	16308 frt	61 kr.

Ebből a városra 4709 $\frac{1}{2}$ után esik:

Aranyban	8375 ft	40 kr.
Ezüstben	45116 „	35 $\frac{1}{10}$
Agió	2451 „	77 $\frac{1}{10}$

Összesen 65.943 ft 53 kr.

Kiadás	52.916 ft	20 kr.
------------------	-----------	--------

Maráz jövedelem	13.027 ft	33 kr.
---------------------------	-----------	--------

levonván ebből a város által fizetett

kórházi költségeket	1078 ft	70 kr.
tiszta nyereség a városi pénztár részére	11948 „	62 kr.

A finsterorti bányánál 1 2 és 3 szintek művelés alatt állnak, és ámbár a termelés ezen szinteken — még több évre biztosítva van, az igazgató választmány a mélyebb szinteken is az üzem elrendelési ohajtván egész a 6-ig szintéig kísérleteket tesz, és reményleni lehet, hogy néhány év alatt ezeken is berendezheti az üzemet, és ha sikerül itt is feltárni a telereket — ugy ezen bánya a városnak szép jövedelmet hozhat.

A tartalék alap 1875-ik év végével tett 2518 ft 90 krt, mely a nyers jövedelem 1%-ból keletkezett és takarékpénztárlag kezelteik.

b) Brenner tárna.

Ezen tárnánál egyedül fentartási munka teljesítettik.

A városnak 1875-ik évben kiadása volt 912 ft 21 $\frac{1}{10}$ mely kiadást leginkább a nyugdíjak, és az épületek fentartása okoz.

Ezen évben a tekintetes bizottság — alólított indítványára — ajánlatot tett a nagyméltóságú m. kir. pénzügyministeriumnál hogy a felsőbirtárnál részek a város által Erzsébetárnánál birtokban lévő részekkel cseréltesenek fel.

Ezen csere által elérni ohajtván a bányabirtok összesítését akkép, hogy a Brennertárna legnagyobb része a város, Erzsébetárná pedig a magas kincstár birtokába jött volna; de a czimzett ministerium a cserébe bele nem egyezett okúl hozván fel, hogy a brennertárnai bányabirtok értéke nagyobb az Erzsébetárnai bányabirtoknál, — miért is újból felterjesztés tétetett, hogy mindkét bányabirtok becsültetvén meg, és a város hajlandó a becsár feleslegét a kincstárnak megfizetni, addig azonban ezen felterjesztésre a válasz nem érkezett még.

c) keresztes Jánostárna.

Daczára annak, hogy ezen bánya üzemnél a legnagyobb takarékoság behozatott, mégis 1875-ik évben is veszteség volt.

A városnak ezen bányánál 1875-ik évben

bevétele volt	8148 ft	16 $\frac{1}{10}$
kiadása	9938 „	80 „

hiány 1790 ft 63 kr.

reményleni lehet azonban, hogy a veszteség, ha nem is egészen de nevezetesen apadni fog.

d) Vendtárna.

Vendtárna nines rendes művelés alatt, egyedül a fentartási költségek fedeztetnek.

1875-ik évben kiadás volt 804 ft 98 kr.

Ez év folytán megkísérletett egy tellérnek feltárása, azonban be kellett szüntetni és azon részét bányamérnökileg felmérteni.

Ugyzinté tárgyalások folytak a felett nem lehetne-e a keresztfeltalálási altárna részéről a tellérekhez jutni, de ez sem történhetik mert: a keresztfeltalálási altárna még odáig nem jutott; két év mulva azonban lehetséges lesz a tellérek alá jutni; és akkor a bánya rendes üzembe vétetni fog.

e) Mihálytárna.

Ezen tárnánál annyival kedvezőbb állapot jött elő, hogy a 30.000 ft adósság ez évben lefiztetett — az adósság lefizetésére azonban jelentékeny tényező volt a bélabányai kohó, mely ez idén is nevezetes jövedelmet nyújtott.

Ezen tárnának vesztesége leginkább onnét erd, mert az arany igen kis mértékben található, — az ólomnak pedig ekegy az ára.

f) Erzsébetvárná.

Ezen tárnánál főbírtokos a kincstár, és a várna is kincstárilag kezeltek.

A városnak 1875-ik évben bevétele volt. 1595 ft 68¹/₂ kr.
 „ „ kiadása „ 4877 „ 27 „
 vesztése „ 3281 ft 58¹/₂ kr.

Ezen várna leginkább emésztí a város bánya jövedelmét és kevés kilátás van, hogy a viszonyok jobbra fordulnak ha csak az Unverzagtárnái mezőben nem fog feltártni valamely jövedelmező tellér.

g) Leopold Dávid.

h) Namen Gottes Theresia.

1873-ik évben ezen tárnák előmunkálatba vétettek, Leopold tárnának Dávid tárnával összekötése azonban még 1875-ik évben sem eszközölthetett — leginkább azért, mert a munkások rossz gázok végett nem dolgoztak, még 5 öl szükséges az át-töréshez, és lehet reményleni, hogy ezen évben ha kedvező idő lesz, a feladat megoldatik.

Kiadás volt ezen tárnáknál 1875-ik évben:

Leopold Dávid 955 ft 23¹/₂ kr.
 Namen Gottes Theresia 54 „ 12 „ kr.

(Folytatása köv.)

Észrevételek „A természet hozzájárul-e a népjeltem fejlődéséhez” című cikkre.

(Vége.)

Dánia szigetén, olasz, spanyol, franciaország tengerpartjain hasonló viszonyt találunk, ha őket Európa többi tartományával összehasonlítjuk. — Valamennyi tengeren azt észlelték az utazók, hogy a kedvező fekvésű szigeteken, félszigeteken és tengerpartokon törekvő szellem és szabadabb műveltség fejlődött ki, mely a szárazföldnek régi, egyforma törvényei alatt nem fejlődhetett. — Hasonlítsuk össze a malayakat s az ázsiai szigeteket lakóit a szárazfölddel, sőt hasonlítsuk össze Japánt Chínával stb. — Olvassuk a társasági és barátságsszigetek leírását; dacára, hogy minden lakott világrészről távol esnek, mégis bizonyos neme a görögországi szokásoknak és műveltségnek fejlődött ki náluk. — S mindenütt, hol a föld természeti viszonyai szerint az államok kicsinyekké alakultak és a lakosok egészséges mozgásban tartanak, melyet pl. a felosztott tenger- és szárazföldi élet a szigeteken igen előmozdított, itt csak kedvező körülmények szükségesek s ők művelt, híres néppé válnak. — Így volt, hogy többet ne említsek, a görögök alatt Kréta szigete az első, mely a szárazföldi államokat megelőzve, mintaszörényeket alkotott. — Alkalmazzuk mindezt görögországra; mily termé-

szetes volt, hogy lakói a hegyi lakóktól különböztek. — Kis tengerszoros által volt kis-ázsiaét elválasztva és a neptörzsekben gazdag, természet tartomány nyugati partján egy szigetecsoport által körülövezve. — Hellespontus úgyszólván csak azért volt keresztülörve, hogy az azei tengert számos szigeteivel közbevesse, hogy az átmenet könnyű s a tengerbőlben gazdag görögországban folytonos vándorlás és keringés jöjjön létre. A legrégibb időkől fogva itt minden mozgásban volt s ez nem is lehet másképp, ha görögország szép, szelid éghajlatát s kedvező fekvését tekintjük. Innen a görögök műveltsége; s ki adott ezen egykor vad népeknek oly nyelvet, mely legfejlettebb, oly mythológiát, mely leg-gazdagabb s legszebb a földön; oly költészetet, mely legtekélyesebb a maga nemében, oly terjedelmes műveltsége? A természet geniusa, saját földük, éghajlatuk s az evel összekötött életmód. — Kénnü jelmük nem vesztegette szorgalmat haszontalan pyramisokra; minden munkájokban meglátszik a szép összhangzat és arány s evel a nagyszerűség; vajjon erre nem szelid éghajlatuk szolgáltatott példát? — Minden művelőkön világosan látszik a természet befolyása. Szép mondái bizonyítják, mily benső viszonyban élt a természet tüneményeivel. — „Az idiosynkrasia nem létezt s így a figyelő szem mindenütt felismerhette a szépet, méríthetett azon forrásból, a miből mindaz folyt, a mi végre Perikles korszakát megalkotta s a művészetben a szépet az eszményi tökélyre emelte. — E forrás a természet volt” mondja Herman Otto. — A görögök a természetet a szellemmel a legnagyobb összhangba helyezték s ez összhang teremté meg classicus műveiket, ez adja azon vonzó erőt, utánozhatlan tökélyt a művészetben, a tudományban, sőt a politikai téren is, mely mai napig is páratlan; a természet s szellem közötti szoros összhang hozta létre amaz életre való, eszményi szép görög életet. — A mióta azonban az ember elfordult a természettől, a mióta szellemet ellentétbe állította a természettel, eltűnt az élet minden tündérképeivel s varázsával.

Epen azért igen különösek látszik szerző zármondata, melyre ugy látszik, fűsült feketett: „A népek győzelme a természet hatása felett bizonynyal győzelme az emberi szellemnek az anyagiság, a sötét-ség felett.” — Egészen ellenkezőleg. — Az emberiség történelme világosan kimutatja, hogy a mint a népek a természet s szellem közti egy-séget megbolygatták, a mint az ember a természetet legyőzni akarta, s az eszményt nem a természetben, de izmainak feszengésében, kardja életben kereste az igazi szép rovársára, mint a középkorban, az igazi szép sok időkre lemerült, letűnt; letűnt az erő, a képesség, oly műveket, mint a görögök, létrehozni; az ember szellemi éjje süllyedt, saját teste s lelke ellen dühöngött, közvetlen hasznát hajbázott ott, ahol az ember számára csak közvetlen tanulság s közvetett hasznat lelhető; az emberiség jelleme lényegesen megváltozott; a vigkedélyt, nyíltszívű, tett-erős, önelégült embert, kit a természet nevelt ilyenre, komorság, vál-lásos rajongás s önmagával meghasonlás szállotta meg, mert minden bűn volt előtte, mi természetes volt. — Csak azt hallotta, hogy az em-

Tárca.

A közegészségi lapokból.

Az egészség fentartásáról

pedagógiai szempontból.

Dr. Kerkapoly Gyula gyakorlóorvosolt Budapestben.

Különös hibája az emberi természetnek, hogy az egészség be-csét — annak valódi nagyságában — csak akkor méltatja figyelmét, midőn a baj már küszöbön van, vagy át is lépte azt! Hogyan kapkodunk aztán ilyenkor fűhöz-fához, hányzor föltesszük magunkban, hogy jövőre több gondunk leszen egészségünkre, és mégis hányzor ismétél-jük a régi hibát: mindnyájunk előtt ismeretes. Imez ősi rossz szokásunkra szándékom ezúttal a szülők és nevelők figyelmét irányozni, hogy szok-tassák idejekorán gyermekeiket az egészség meghecsülésére, mert a fiatal korban elsajátított szokás aztán mintegy természetükké válik.

Minden betegségnek oka van, mi azt előidézi. Ezen ok vagy ma-gában a szervezetben (örökliett betegségek), vagy a külvilágban (szerzett bajok) keresendő, s lényegét — az utóbbi esetben — a különféle be-hatások képezik, miknek az emberi szervezet általában ki van téve. A régi idők orvosainak figyelmé kizárólag magára a betegségére irányult, a bajt előidézte okkal nem sokat törődve, — mai napig pedig ennek kipuhatólása egyik főmozzanatát képezi a modern gyógykezelésnek, mert idejekorán „megszüntetvén az okot, megszűnik az okozat is.”

A különféle betegségek okainak megismerése egyáltalán felhívja figyelmünket, hogy jövőben mindazon káros hatányokat, mik betegségeket képesek előidézni, hova tovább kerülni igekezzünk. S a gondos házi-orvos ép úgy hálára kötelezi házicépeit, midőn ezlírányos tanácsaival azok egészségét megőrizni törekszik, mint midőn őket valamely jelen-tékeny betegségtől kigyógyítja.

Amennyiben pedig a különféle behatások eől nem szigetelhetjük el magunkat teljesen, minthogy azoknak kisebb-nagyobb mérvben minden-kor és mindenütt ki vagyunk téve: fűtőrekvésünk legyen testünknek ama behatásokkal szemben mentő erősebb, edzettség tenni. Ezt pedig el-érjük, ha a következőket szem előtt tartjuk:

1. Testünk tisztántartására gondot fordítunk. A fő-nyak- és mellnek naponta — nyáron és télen egyaránt — hideg vízzel

való mosása nemcsak tisztasági szempontból ajánlatos, hanem mert ezen művelet folytán testünk a levegő hőmérsékének ingadozásait iránt nem mutat oly feltűnő fogékonyságot, s következőleg a gyakori meghűlések-ből eredő bajoknak elejét vehetjük.

2. A levegő a vérkészítésre s közvetve a test táplálkozására lé-nyeges befolyással levén, elképzelhető, hogy a tisztátalan levegő mennyi bajnak csiráját hordja magában. A tantermek s gyermekszobák levegője tehát — szellőztetés által — minél gyakrabban megújítandó, mivelhogy zárt és zsufolásig felt helyiségekben a kilegész folytán fűlhalmazóított szén-sav kisebb-nagyobb mértékben mérgezőleg hat a szervezetre. Az ilyen szén-savmérgezésnek legenyhébb s legközönségesebb példáját ké-pezi a szerfűlött látogatott és rossz szellőző templonok, színházak- és táncstermekben előfordulni szokott fűfűzés, ajúlódzás sat.

Nem mulasztatom el e helyütt felemlíteni, hogy mily fontos do-log a gyermekek egyenes testtartására is felhívjuk. Némely gyermek, különösen irás alkalmával, annyira összegörnyed, hogy a mell-kas szabadon nem fejlődhetik, egyidejűleg a fűdőségűek összenyomat-ván a légzés hiányosabb lesz, és egyszer csak előáll ama kegyetlen ellen-ség, mely „tűdős orvadás” név alatt oly rémséges pusztításokat tesz, különösen hazánkban.

3. A ruházat legyen az időjárás szélsőségeihez alkalmazva. Szor-os ruhák a testet fejlődésében hátráltatják, a meleg pedig elpuhítja és a levegőnek minduntalan változó hőmérsékét kevésbé elviselhetővé teszi.

4. A táplálkozást illetőleg kevés mondánivalóm van, minthogy arra a családi viszonyok jelentékeny befolyással vannak. Fűdolog, hogy a gyermekek naponta rendszer időben és életkorukhoz megfelelő módon étkezzenek. Némely családnál — különösen az alsó néposztályban — azon fonák szokás uralkodik, hogy gyermekeit úgyszólván agyoneteti azon reményben, hogy azok így majd erősebbek lesznek. S ha aztán az ily „jól táplált” gyermekek (köznapian szólna) „el poczakosodnak,” el-cseneveszenek: az együgyű szülők megnyugtatja a ballit, hogy gyer-mekük gyomrában „termés” volt.

Röviden ezekre ohajtottam az illetők figyelmét felhívni. S ha igénytelen szavam nem hangzik el a pusztában eredmény nélkül, erősen hiszem, hogy a nálunk oly jészto módon magas fokra hígott gyermek-halálzásai százalek jelentékenyben apadni fog. Mert minél szívósabb a szervezet, annál inkább képes a különféle behatásokkal ellenállni, s azokat ellensúlyozni.

ber gyarló és bűnös, mely csak isten kegyelméből él; az önbizalmat az alázatosság szállotta meg; a mi a természettől jó az rosznak tartatott. S ezzel a szellem is meg volt kötve, hogy magasabb lendületet vegyen. De e sötét kor is érének indult, a szellem és társadalom gyökeres átalakulásával végződött, hogy végre is a 19. században a szabad ember szabad szemlével, elfogulatlan szemlélődés tárgyává tegye a természetet, ismerje el, hogy attól független nem élhet s keresse benne a valót, az igazat, a szépet.

Ennyi az, a mit Krajszik úr ellen felhozni akartam s melyekből Krajszik úrral ellentétben épen az tűnik ki, hogy „a népjellem a természeti viszonyokból veszi eredetét s attól lényegesen függ.” — Valamint a forrás a talajból, melyből kijön, alkatrészeket, erőket és azt nyer, így keletkezett a népek eredeti jelleme az éghajlatból, a természeti viszonyokból, az ezekkel szorosan összhangzó életmódból és nevelésből, a foglalkozásokból és tettekből, melyek e népek sajátjai.

Hogy szerző nem ezen tapasztalatra jutott az ő adatai folytán, az egyrészt ezek téves megválogatásában és felfogásában, másrészt azok téves alkalmazásában keresendő. — Az ember a természet teneménységének vizsgálásában gyakran téves irányba vezették akarata ellenére s ezt a vizsgálónak bűnül felróni nem lehet. — Az ember a tévedések által jut az igazságra. — A mi egyszer nem sikerült Krajszik úrnak, máskor sikerülhet. Meglehet talán hogy az én bizonyításaim és itt-ott tévesek, bár én tévedést bennük nem vettem észre. — De ami Krajszik úr szorgalmát az adatok gyűjtésében illeti, az igen dicsejre méltó s abban nagy érdem illeti őt. — Ne is riasztassa magát azáltal, hogy mostani állításainak ellene mondtam, azok további gyűjtésétől és feldolgozásától.

Staudner Jenő.

Levelezés. Szeretett bajtársak!

A tüzőltó intézmény létesülésére s felvirágzására célzó intézkedések szeretett hazánk majdnem összes megyéiben s nagyobb községeiben már is megtették, miről fényesen tanuskodik azon mozgalom és buzgóság mely e téren eddig is kifejtett s melyek azok előtt kik tüzőltók, elősorolni szükségelen.

De hogy a kijelölt téren az egyleti élet kifejtésével, nevezetesen pedig a tüzőltó egyletek hivatásának méltatásával ezen túl határozottan működhesünk még, s tekintve hogy ez valamint az egész intézmény felvirágzása az egyes egyletek emelkedésétől s kölcsönös összetartásától függ, a Körmöczbányai tüzőltó-egylet zászlójának f. évi Július hó 3-án végbenem szentelésekor a 7 felső magyarországi önk. tüzőltó egylet jelen volt képviselői elhatározták; egy — Árva, Bars, Gömör, Hont, Liptó, Nógrád, Thuróc és Zólyom megyében létező tüzőltó egyletekből álló Körszövetségnek alakulását czélba venni, mely szövetségnek feladata leendő, a tüzőltó intézmény felvirágzásától akadályokat kölcsönös kitarató akarattal, egyesült erővel s egyetértéssel legyőzni, hogy ekkép a közös ellenféllel egymást kölcsönösen támogatva annál sikeresebben megküzdhesünk.

Ezen terv kivételére illetve az alakulási közgyűlés megtartására Selmecz városa kitévetvén, az eziránti intézkedések megtétele reám ruházottat.

Miért is azon tiszteletteljes megkeresést bátorodom önhöz intézni; sziveskedjenek e f. évi Szeptember 17-én délutáni 4 órakor Selmeczen tartandó alakulási közgyűléshez képviselőiket kiküldeni, azok nevét azonban, a vasutakon mérsékelt árú vitelbér engedélyezés iránti intézkedések — megtétele végett — hova előbb velem tudatni.

Számos megjelenésre önöket ezennel felkérve, maradtam kártársi üdvözlettel

Selmeczen 1876. évi Július hó 24-én.

Bernhardt Adolf

Selmeczi önk. tüzőltó-egylet elnöke.

Selmeczen 1876. jul. 26-án.

Borúra derű! A reformok után vágyódó jelen korban, alig van közjogi közület hazánkban, mely habár száz éves léttel bírt legyen is, a közállami érdekek igényeinek megfelelően kiváltságos állásáról lemondani kénytelen nem lenne. S ez irányban mindenk előtt a sz. kir. városok lettek tüzpórára kitéve s a közigazgatás téren úgyszólván a megyéknek alá rendelve. Ezen mozgalom minden sz. kir. városban bizonyos levertséget idézett elő, főképp azokban, melyek jövőre törvényhatósági jogától elejtve, az illető megye közigazgatási bizottságának kebelében csak gyakorolandják a municipális hatóságot. Ily tényekkel szemközt, főképp a közigazgatási bizottságról szóló törvény abbéli intézkedése folytán, hogy azon sz. kir. városok melyeknek lakossága a 18,000 meg nem haladja, közigazgatási bizottsági üléseiket az illető megye székhelyén tartandják. — Selmecz városa is, mint 16,000 lelket

számláló méltán aggódva, hogy a törvényben előírt havi bizottsági üléseit Ipoly-Sághon tartatni kénytelen leszzen, azon kérelmi felirattal a m. k. belügyminisiteriumhoz fordult, hogy a többször hivatkozott törvény életbeléptetésénél, Selmecze a 91. §. kivétel intézkedése alkalmaztassék; mire azon kibocsájtvány érkezett le, hogy ezen város közigazgatási bizottsága rendszerint e helyütt fog ülésezni. Mely minisiteri elintézés bizonyára az összes lakosság megnyugtatóására szolgálni fog s másrészt a város házi pénztárát is sok tekintetben megkíméli. Tehát borúra derű!

— y. —

Mentő eljárás másféle az életet rögtön fenyegető betegségeknek.

a) Ájulás. A beteg rögtön rosszul érzi magát, sápadt lesz, homlokán hideg izzadás és rögtön összeesik. Az eljuttat azonnal vízszintesen feleendő el, feje alacsonyabban mint teste; szoros ruhái kinyitandók, üde lég hajtandó hozzá. Azután hideg vízzel locsoljuk, arcát cezzel dörzsöljük és erős szagú szereket alkalmazunk.

Ájulás különféle okokból eredhet, közönségesen forró, tisztatlan lég, romlott gyomor, erős kedélyizgalom, túlságos megerőltetésből beteges egyneként.

b) Gutaités. A beteget magasabba emelvén fejét ágyba helyezük, levetkőztetjük, fejére hideg, gyorsan váltandó borogatásokat alkalmazunk; erős szívverésnél a szívtájra is hideg borogatást teszünk. Ha lábai hidegek, azokat meleg ruhákkal, téglákkal, meleg vizes palackokkal melegítjük, s reszelt tomatát teszünk lábikráira; ha leheletgőz, víz, ezet és sóból esővíz nyujtunk neki, s vigyáznunk kell, hogy a beteg ne mozogjon s meg ne izzadjék.

A gutaités az ájulástól következők által különbözik: a gutaitott arca közönségesen kékesvörös, a szemek köthártyái megvörösödnek, az arcz és nyak viszerrel duzzadtak, a beszéd akadózó, a lélegzés hörögő, egyik oldalú végtagok többé-kevésbéb hűdöttek.

c) Nagyfokú részegség. Megismerhető a szájból kitűnőülő borvagy pálinkaszagról.

Üde levegőt szobában a nyakról és mellkasról levezesszük a ruhát, a magasabba helyeztet főt hideg vízzel leöntjük, a garatot olajba mártott tollal csiklandozzuk, langyos vizet itatunk vele, hogy hányjon; ha kapható, adjunk neki öt csepp szalmia szeszt egy kis pohár vizben, később fekete kávét és a beteget ne hagyjuk előbb elaludni, míg öntudatra nem jött.

d) Nehézkór (nyavalyterés). A nehézkóros rögtön elesik s sápadt lesz, később kékesvörös, teljes öntudatlan kívül és érzéketlen, erős görcsöktől ide-oda hányatik s többnyire habos nyál van ajkain. A segítségnyújtóknak csak arra kell ügyelniük, hogy a beteg magát meg ne sértse, hogy nyelvért meg ne harapja, zsebkendőt vagy parafadugaszt teszünk fogai közé.

e) Mérges ések. Bárminő méreggel történt a mérgezés, ha hosszú idő nem mult el, iparkodjunk a garatnak, invitorliknak csiklandozása által (olajba mártott tollal) sok langyos víz itatásával hányást előidézni, hogy megnyit lehetséges, a mérges anyagból kiirtessünk.

Maró fémek, minők: mireny, higany, halvagy, erős lúgokkal mérgezésnél nyakos anyagokat, tojás felhényvt vízzel, árpa, zab, rozslistfőzetet kell nagy mértékben adnunk. Phospor mérgezésnél szintén ezeket, csak hogy se tejet, se olajat és zsíros szereket ne adjunk neki; égetett magnesia mindkét esetben fő szolgálatot teszzen.

Mérges gombákkal, mákonyval (opium) maszlaggal való mérgezésnél bőleget erős fekete kávét, továbbá cezet és citromsavat adjunk. Erős bódulatnál ugyanazon mentő eljárás alkalmazandó, mint a nagyfokú részegségénél leírván van.

Dr. Schillinger Ferencz.

Különfélék.

— Baleset a bányában. Alig múltik el hét, s már is új szerencsétlenségeket kell jelezniük e bányakerületből. A bányahivatal jelentése szerint f. évi július hó 21-én ugyanis Moravcsik János györgyaknai viltás, (Häspeler) ki az aknai víz kiirtésénél elfoglalva volt, a vonatnál az aknához a nélkül, hogy erre kivártott volna, futva a még nyitva álló aknába 56 meternyi mélységbe zuhant s azonnal szörnyet halt. Ezek közlése mellett kiemelőndő még, hogy ez évben hason balesetek nem csekély mérvű szaporodása mutatkozik; mi a bánya kapitányság figyelmét annyival inkább igényli, mivel a bányaművelés ez idő szerinti s az élet biztonságára vonatkozó viszonyai, az utolsó évek viszonyaitól miben sem különböznek; s így az ilyen bajok megelőzése, az óvszabályok szigorú alkalmazásától is várható lenne, főképp ha a bánya kapitány-ság itt helyben székelve bányarendőri gondozású, nem csak az író asztalon, hanem a helyszínén is érvényesítené; s ha hatáskörének központja Selmecze, mely ügyis a legkiterjedtebb művelésű bányaváros áttétetének. — Mi úgy látszik azonban pium desiderium!

— A passus (igazolvány) statisztikája. Népesedési mozgalmokra nem csekély fontosságúak a ki és bevándorlások, melyek révén a közállapotok volta is megíthető; nevezetesen a sok igazolvány kiadásából bizavást következtethető, hogy a kiszolgáltatás helyén a kereset s megélhetési alkalm csökkent, ellenkezőleg javult, illetőleg szaporodott. Ezen népesedési mozgalom Selmeczen több évi kimutatás szerint ily eredményt tüntet fel:

1869.	évbén	638	egyetlen	távozott	el	igazolvánnyal
1870.	"	458	"	"	"	"
1871.	"	463	"	"	"	"
1872.	"	379	"	"	"	"
1873.	"	140	"	"	"	"
1874.	"	138	"	"	"	"
1875.	"	112	"	"	"	"
1876.	I. felében	40	"	"	"	"

Az igazolványok kimutatott s folytonos apadása kétségtelenül bizonyítja, hogy 1869. év óta az itteni gazdasági viszonyok jelentékenyen javultak; mely javulásnak leghatalmasabb tényezője a helybeli dohánypálya, valamint a törvénysek, mely utóbbi felozlattá válna, a jelzett kedvező viszony is változni fog, miként ezen veszteség más tekintetben is s már is nagyon érezhető.

— — Mennyire vészthozó a fegyver kis gyermek kezében, azon, Ipolyvárosról vett szomorú hír is igazolja, mely szerint ugyanott Matuska nevű, jó hírből álló ügyvédnek Béla nevű 12 éves fia, 8 éves öccsét Kálmánt vigyázatlanságból revolverrel mellbe löve oly súlyosan megsebesítette, hogy feigógyulásihoz igen kevés a remény.

— — Selmezz s Belabánya városok törvényhatósága legközelebbi rendes havi közgyűlést f. évi augusztus 7-én tartandja meg, és pedig hír szerint ő Méltóságának a főispán úr elnöke alatt.

— — A selmezzai tűzoltó egylet f. évi augusztus 2-án d. u. 5 óra-
kor rendkívüli közgyűlést tartand a tornaház építése tárgyában; minnek kapcsán a „szeretett bajtársak” című felhívásra a városi közönség figyelmét vezette nem mulaszthatjuk el kiemelni, hogy a részvét ezen közhasznú s oly nagy fontosságú érdekek megővésére rendelt intézmény iránt ezen városi közönség részéről korántsem oly bensős s általános, mint azt a

közérdek kívánja sőt követeli; de még nem is oly osztatlan mint más városokban pl. Körnőczbányán, hol is nemcsak a polgárság, hanem ugy a kineztart, mint a városi és járásbírósi tisztviselők is — még pedig kivétel nélkül — az ottani egyletnek megannyi működő tagjai.

Hirdetmény.

Az ¹/_{IV} városrészen Adamovszky Paulint illető 13. sz. a. ház, (Kovacsik és Szlamka urak háza között) mely 8 szoba, 1 előszoba, 3 konyha, 3 kamara, 1 pincze, 1 istálló, 3 részre osztott padlás s több fatartóból áll, a hozzátartozó kerttel f. évi október 1-től számítandó 3 évre bérebe adható. Bérebe venni szándékozók tisztelettel kéretnék ebbeli becses ajánlataikkal Adamovszky Paulinához Ungarisch-Brodban (Morvaországban) f. évi aug. 15-ig fordulni.

(A ház eddigi évi bére 460 frt o. é. volt.)

252. szám.

Árverési hirdetmény.

A selmezzbányai kir. járásbíróság részéről közhírré tétetik, miszerint *Valasek Johanna és társai* bakabányai lakóknak, *Zambó Valasek Anna* bakabányai lakós elleni 100 frt — kr főkövetelése s járulékaí végett, végrehajtás alá vont s tartozékával együtt 375 frt — kr-ra becsült ingatlanosság, jelesül a bakabányai 472 sz. t. j. k.

A $\frac{1}{4}$ 1 sor alatt bevezetett 328 sz. ház becsülve 300 frt. „ 2 „ „ „ luka misi potór . . . 20 frt. és a becsülési jegyzőkönyvben 1—7 alatt foglalt ingók, folyó 1876. évi augusztus 21. napján reggeli 10 órakor bakabányai városházánál megtartandó bírói árverés útján a legtöbbet ígérőnek, és pedig a második határnapon a becáron alul is el fog adatni.

Erről a venni szándékozók azon hozzáadással értesitetnek, miszerint a készpénzben vagy közforgalomtárgyát képező értékpapirokban avagy előmutatóra szóló takarékpénztári könyvecskében letendő bánatpénz összege — frt — kr. és hogy az árveréskor felolvasandó árverési feltételek többi pontjai a teleggönyvi hivatalban tekinthetők meg.

Egyszersmind a fennevezett teleggönyvi tulajdonos s adósnak a nem ezen teleggönyvi törvényszék székhelyén lakó jelzálogos hitelezői felszólítanak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltesük végett ezen teleggönyvi hatóság székhelyén megbizottat rendeljenek, és annak nevét az eladásig jelentsék be, mert ellenkező esetben részükre Tóth Gáspár helybeli ügyvéd személyében hivatalból kinevezett ügygondnok által fognak képviselteni.

Végre a prts 433 és 466 §§-hoz képest felhivatnak mindazok, kik a fentebb körülírt javak iránt, tulajdoni igényt érvényesíthetni vélnék, hogy igénykereseteiket a hirdetmény közzétételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt, ezen teleggönyvi hatóságnál nyujtsák be.

Selmezzbányán, 1876. július 21-én.

A kir. Járásbíróság.

248. szám.

Árverési hirdetmény.

A selmezzbányai kir. járásbíróság részéről közhírré tétetik, miszerint Raisz Teréz selmezzai lakosnak, Hippmann Josefá selmezzai lakos elleni — frt — kr. főkövetelése s járulékaí végett, végrehajtás alá vont, s tartozékával együtt megbecsült ingatlanosság, jelesül: a selmezzai 206 számú teleggönyv

A $\frac{1}{4}$ 4 sor 615 h. r. sz. a. bevezetett 190_I számmal jelölt ház

„ „ 6 „ 616 „ 191_I „ „ „

„ „ 5 „ 614 „ kert „ „ „

folyó 1876. évi augusztus hó 23. napján reggeli 10 órakor, szükség esetén pedig 1876. évi szeptember hó 20-ik napján reggeli 10 órakor ezen kir. járásbírósnál megtartandó bírói árverés útján a legtöbbet ígérőnek és pedig a második határnapon a becáron alul is el fog adatni.

Erről a venni szándékozók azon hozzáadással értesitetnek, miszerint a készpénzben vagy közforgalom tárgyát képező értékpapirokban avagy előmutatóra szóló takarékpénztári könyvecskében teendő le a bánatpénz. Az árveréskor felolvasandó árverési feltételek a teleggönyvi hivatalban tekinthetők meg.

Egyszersmind a fennevezett teleggönyvi tulajdonos s adósnak a nem ezen teleggönyvi járásbíróság székhelyén lakó jelzálogos hitelezői felszólítanak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltesük végett ezen teleggönyvi hatóság székhelyén megbizottat rendeljenek, és annak nevét az eladásig jelentsék be, mert ellenkező esetben részükre Tóth Gáspár helybeli ügyvéd fog hivatalból ügygondnokkává nevezetni.

Végre a p. r. t. s 433 és 466 §§-hoz képest felhivatnak mindazok, kik a fentírt javak iránt tulajdoni igényt érvényesíteni vélnék, hogy igénykereseteiket a hirdetmény közzétételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt ezen teleggönyvi hatóságnál nyujtsák be.

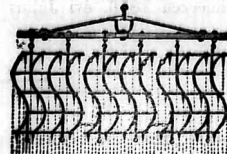
Selmezzbányán, 1876. július 21. én.

A kir. Járásbíróság.

Nagyban eladatnak
gazdasági gépek és eszközök

RAPP F. gépgyárában Nyitrán.

Mint hogy a nyitrai gépgyárba és vasöntödébe ujabban több részvényes lépett, mátol fogva leszállított áron bocsátjuk kereskedésbe összes gépkészletünket, és pedig cséplő- kaszáló és arató, valamint szecs kavágo-takarmánykészítő gépeinket, és egyéb gazdasági eszközeinket.

Jó szerkezet, munka és anyagért kezeskedik

A gépgyár Nyitrán.